

”Linkis”

Linkis 1962.

Omkring 1870 uppfördes ett affärshus på Sollerön i närheten av kyrkan, allmänt kallat Melinshuset. Oskar Schollin var den ansvarige. Efterhand överlät han affären till sitt biträde Anna Nilsson, kallad Värmlands Anna, som så småningom gifte sig med Bruter Lars Larsson. Anna och Bruter Lars fick sonen Anton, som tog efternamnet Melin. Till Melinshuset hörde en liten röd byggnad, ett magasin, som låg strax söder om affären. Magasinet såldes till Anna Östling, som där öppnade Solleröns första kafé. Hon var halt och fick därav namnet ”Linka”, förmodligen fick huset i folkmun därför namnet Linkis. Annars var det officiella namnet på skylten ovanför dörren Café Valborg efter en dotter till bagare Ström, som drev kaféet en tid. Huset var uppdelat i tre delar. Längst till höger ett garage som senare kom att bli förråd. I mitten ett rum med kamin. Till vänster ett rum med köksspis samt en lucka i golvet för dricksbackar. Där fanns dåtidens öl som hette Maltus.

Skinnar Karin Andersson född 1847 i Myckelbyn, kallad ”Fjessa” var den som bakade bullar och skorpor till Linkis. Somrarna tillbringade hon på Lerön, även där bakade hon samt skötte broöppningen.

Syskonen Állas.

Állas Anna tog över Linkis i början av 30-talet. Hon hade fyra flickor och en pojke. Pojken var den inte helt okända taxiföraren Állas Helmer. Döttrarna Nelly och Emma skötte för det mesta serveringen. Deras systrar Mia och Mejt fick varje kväll åka ner till bagare Lindgren med mjölk. Hans wienerbröd smakade gott till kaffet. Det fanns även mer personal bl.a. Sarjons Anna och Olans Maria. Vattnet till serveringen togs på andra sidan vägen i Hagmansbrunnen där även gräddflaskorna hängde på kylning. 1940 slutade Állas med caféet.

1943 startade en ny epok i Linkis när Arvid Knutz och Rune Svensson öppnade Knutz & Svensson. Affären hade ett mycket brett utbud. På tidningshyllan kunde man hitta t.ex. Dalatidningar, Svenska Dagladet, Stockholmstidningen, Dagens Nyheter, Dagen, Tekniska Magasinet, Idrottsbladet, Hela Världen, Állas, Hemmets Veckotidning, Lektyr, Rekordmagasinet, Pin Up, Allers, Svensk Damtidning, Det Bästa, Tidsfördriv, Fickjournalen, Se, Bildjournalen, Idun, VeckoRevyn, Folket i Bild, Såningsmannen, Levande Livet.

Förutom tobak kunde man köpa snus och cigaretter, även styckevis. Sarjons Inger minns fortfarande den ljuvliga doften från plåtburken där tobaken förvarades. Hon berättar även om skomakare Fyr Axel som alltid fick sitt paket med Bill levererat till sin trehjulning utanför affären.

Sarjons Inger provar vespa.

Sarjons Inger framför godisautomaten

Knutz & Svensson tog även emot tips som man redovisade till Trapp Lars affär i Gruddbo. Han var ombud för tipstjänst.

Självklart fanns det även en hel del godis att köpa hos Knutz & Svensson. Förutom klubbor och femöreskola och andra läckerheter kunde man även köpa en mycket speciell "kexchoklad". Denna "kexchoklad" förvarades i en låda högt upp på en hylla inne i förrådet. "Kexchokladen" användes för barnbegränsning och inget annat.

En annan sak som var speciell med affären var att man kunde köpa såväl kameror som film till dessa. Rummet till vänster i Linkis användes bl.a. för fotoarbete. Rune hade gjort en liten avbalkning mot öster där han framkallade och kopierade. I rummet fick flickorna som jobbade i affären göra resten av kopieringsarbetet. Korten skulle sköljas och torkas, klippas och sorteras.

Förutom ovan nämnda utbud fanns kontorsmaterial, cyklar, skidor, stavar, valla, vykort, souvenirer av alla de slag, alla märkta med "Sollerön" och mycket, mycket mer att köpa i affären.

Affären skulle också vara öppen på söndagar några timmar. Det kom ju dagstidningar bevars. Den första söndagen i mars när "alla" solleröbor hade åkt in till Mora för att titta på Vasaloppet, då skulle jag få sköta affären. Jag var tolv år och ansvaret vilade tungt. Som hjälp hade jag sex (!) av mina klasskamrater. Tiden gick och vi väntade med spänning! Det kom EN kund och han köpte Dagens Nyheter.

Lanser Gunhild arbetade under en period hos Knutz & Svensson och fick förtroendet att ensam ansvara för affären när Rune m.fl. reste till Helsingfors för att se Olympiaden. Tänk er att som tonåring komma till affären och upptäcka att nyckeln har hamnat på fel sida om dörren! Gunhild hade nämligen slagit igen dörren utan

att kolla att nyckeln låg i hennes ficka. Vad skulle hon göra? Hjärtat slog häftigare än någon gång. Hon gick i sin nöd till Hinders Gunnar på andra sidan vägen. Gunnar hade ett knippe med dyrkar, men dom kunde bara användas i en dörr som fanns bakom en stor och tung automat. Inte nog med det. När dörren väl hade öppnats gick den inåt och där stod en hylla med varor. Gunnar lyckades pressa upp en liten öppning där endast en tonåring med få kilon kunde klämma sig in. Där inne låg nyckeln ovetande om vad den ställt till med.

Paus i julslytningen.

Mest spännande var det nog när julen kom. Julslytning sent på kvällen med knytkalas, sittande på golvet med Gunnar Hinders personal. Dagarna före jul ökade dagskassan märkbart. Alla julklappar som vi prydligt slog in. Hyllorna som tömdes på alla vackra saker.

På somrarna kom turisterna. De flesta kom på cykel. På cykeln skulle det sitta vimplar som visade de platser som man hade besökt. I slutet på 40-talet var vimplarna svåra att få tag på. Då ritade Rune en egen vimpel med blå text som sedan trycktes på vit lakansväv. Men det fanns ett men. De skulle fällas. Det var väl inget större

Pellas Ingrid och Lill-Kari

nöje att med trampmaskin fålla dessa små lappar. En sommardag kom det 30 turister med ångbåten Gustav Wasa som hade beställt vimplor. Dessa skulle levereras till båten. Trampmaskinen gick varm men döm om min förskräckelse när jag räknade dem och det endast var 29. Jag fann ingen annan råd än att tvätta och stryka min egen.

Midsommar var årets höjdpunkt med cykeltävlingar, majstångresning och masor med människor. Lagom till midsommar kom den första glassboxen in i affären med glasspinnar. Runes fru Lisa, som var mån om personalens utseende, hade till midsommar sytt turkosa bomullsrockar med svarta prickar åt flickorna i affären.

1957 flyttade Knutz & Svensson till nya, rymligare och moderna lokaler i det nybyggda huset längre ner på vägen. I Linkis flyttade Sarjons Emma in med sina vävstolar.

I början av 60-talet plockades Linkis ner av Bo Sundkvist som en tid bodde i Mickelgard i Bråmåbo på Sollerön. Timmerstommen såldes till Björka och finns där än idag.

Anna-Britta Svensson